

Verohallinto
Viite: A145/200/2017

Finanssiala ry:n lausunto Verohallinnon ohjeluonnoksesta koskien Työnantajan ottamia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia (Diaarinumero A145/200/2017)

Finanssiala ry (FA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntomme Verohallinnon ohjeluonnoksesta koskien työnantajan ottamia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia.

Yleisesti ohjeessa on paljon selkeämpi rakenne kuin edellisessä versiossa vuodelta 2010 (edellinen ohje annettu 24.3.2010, Diaarinumero 218/31/2010). Tietyiltä osin ohjeluonnos kuitenkin kaipaa selkiytystä ja lisäksi luonnoksessa on joitakin selkeitä virheitä. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

1 Ohjeluonnoksen kohta 2.1.1 – yleistä ja tiivistelmä

Tämä kohta kaipaa mielestämme selkiytystä, minkä lisäksi siinä on tiettyjä virheitä, joita kommentoimme tarkemmin jäljempänä lausuntomme otsikoiden ”2: Yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvä kuolemanvaravakuutus” sekä ”3: Eri aikoina otettujen yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeiät ja maksamisaikataulu” alla. Tekisimme tähän liittyen seuraavat korjaukset kappaleeseen 2.1.1 ja tiivistelmään:

Täsmenäisimme ensimmäisessä kappaleessa, että ”.. eikä **työnantajan maksamien** maksujen yhteismäärä ylitä verovuonna 8.500 euroa”

Tiivistelmä-osiossa täsmenäisimme ja korjaisimme seuraavia kohtia:

- Otsikko: täsmenäisimme, että kyse on ”...**yksilöllisen eläkevakuutuksen** vakuutusmaksujen verovapaina käsittelyn edellytyksistä...”
- Kohta 2: ”täsmenäisimme, että Verovapaaksi katsottavien työnantajien maksamien vakuutusmaksujen määrä on verovuonna yhteensä enintään 8.500 euroa”
- Kohta 3: Täsmenäisimme tätä kohtaa maininnalla, että ”henkilön tulee saavuttaa jäljempänä ohjeen kohdassa 2.1.3 määritelty eläkeikä.” Tältä osin olemme kommentoineet vähimmäiseläkeikää tarkemmin lausuntomme kohdassa ”Eri aikoina otettujen yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeiät ja maksamisaikataulu”, jossa esitetään tarkennuksia vähimmäiseläkeiän ja vanhempien eläkkeiden osalta osalta.
- Kohta 4: Tähän kohtaan tulee tehdä seuraava lisäys: ”Ennen 18.9.2009 otettuihin eläkkeisiin sovelletaan yhä kahden vuoden vähimmäiseläkeikää”, ks. tältä osin kommenttimme lausuntomme kohdasta ”Eri aikoina otettujen yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeiät ja näiden eläkkeiden maksamisaikataulu”. Lisäksi tässä kohdassa puhutaan varoihin oikeutetusta ja edunsaajasta. Nämä termit kuuluvat PS-sopimuksen piiriin. Korjaisimme terminologiaa puhumalla vakuutetusta.

- Kohta 5: Tämä kohta tulee poistaa kokonaan, koska tämä näyttää virheellisesti tulleen tähän mukaan, ks. jäljempänä analyysi ohjeluonnoksen kohdasta 2.1.5 ”Yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvä kuolemanvaravakuutus”
- Kohta 6: Täsmenäisimme, että ”Vakuutuksella ei korvata palkanmaksua ohjeen kohdan 2.1.6 mukaisesti”
- Kohta 7: Täsmenäisimme, että ”Vakuutus on otettu ETA-valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta”

2 Yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvä kuolemanvaravakuutus

Kuolemanvaravakuutus ja TVL 68 §:n mukaiset edellytykset työnantajan maksamien eläkevakuutusmaksujen verovapaudelle

Liittymisen eläkevakuutusliittäiseen kuolemanvaravakuutukseen, ohjeessa vaikuttaa olevan virhe. Ohjeen kohdassa 2.1.5 (sivu 5) ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että ”*Vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus on verovapaa, jos kuolemanvarakorvaus ei ylitä eläkevakuutuksen säästöä ja eläkevakuutus muutoin täyttää tuloverolaissa säädetty edellytykset (TVL 54 d § 5 momentti)*”.

Ensimmäiseksi todettakoon, että kohdassa on varmasti tarkoitus puhua siitä, milloin työnantajan maksaman **vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut eivät muodosta verotettavaa palkkatuloa**, eikä siitä, että ”*vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus on verovapaa*”

Ohjeessa viitataan tässä yhteydessä TVL 54 d §:n 5 momenttiin, joka on kuitenkin kumottu vuonna 2012. Tähän 54 d §:n 5 momenttiin kuitenkin viitataan edelleen ilmeisen virheellisesti TVL 68 §:ssä (TVL 68 §:ää on muutettu viimeksi vuonna 2009), jossa säännellään työnantajan maksamien vakuutusmaksujen verovapautta:

TVL 68 § 2 momentin mukaan *työnantajan maksamat työntekijälleen ottaman 54 d §:n 2 momentin 1 kohdassa, 4 momentin 1 kohdassa sekä 5 ja 7 momenteissa säädetty edellytykset täyttävän vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut katsotaan vakuutetun veronalaiseksi ansiotuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä verovuonna ylittää 8 500 euroa. (29.12.2009/1741)*

Kun pykälästä kumotaan momentti, tämä ei teknisesti muuta muiden momenttien järjestystä. Asiaan on otettu kantaa esimerkiksi Lainkirjoittajan oppaassa (Oikeusministeriö, <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/17-johtolause/17-3/> kappale 17.3.5: *Kun pykälästä kumotaan momentti, sen jäljessä olevia momenteja ei siirretä eikä niiden myöskään tulkita siirtyneen kumoamisen johdosta pienempinumeroisiksi. Jos esimerkiksi kolmimomenttisesta pykälästä kumotaan 2 momentti, jäljelle jääneet momentit ovat edelleen 1 ja 3 momentti. Jos tällaisia aukkoja ei haluta jättää pykälään, momentin kumoamisen asemesta on muutettava pykälä kokonaisuudessaan.*

TVL 68 §:n 2 momentissa viitattu 5 momentti on siis kumottu vuonna 2012. Edellä kuvatun perusteella ohjeluonnoksessa viitataan ilmeisesti vahingossa työnantajan maksamien vakuutusmaksujen verovapauden edellytyksenä TVL 54 d §:n 6

momenttiin, jossa todetaan seuraavaa: ”*Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin maksuihin voi sisältyä myös eläkevakuutukseen liittyvään kuolemanvaravakuutukseen kohdistuvia maksuja siltä osin kuin kuolemanvarakorvaus ei ylitä eläkevakuutuksen säästöä*”.

Ohjeessa siis on käsitetty virheellisesti TVL 54 d §:n 6 momenttia yhtenä verovapauden edellytyksenä, tältä osin todettakoon seuraavaa:

- Kuolemanvaravakuutuksen osalta mahdollisesti maksettavan korvauksen suuruus ei vaikuta työnantajan maksamien yksilöllisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen verokohteluun työntekijän verotuksessa miltään osin.
- TVL 54 d §:n 6 momentin tarkoitus on vain todeta, ettei työntekijä itse voi vähentää itse maksamiaan kuolemanvaravakuutukseen kohdistuvia maksuja osana vapaaehtoisten eläkevakuutusten osalta maksettuja maksuja siltä osin kuin kuolemanvarakorvaus ylittää eläkevakuutuksen säästön. Tämä ei ole edellytys työnantajan maksamien eläkevakuutusmaksujen verokohtelulle.
- Kuten ohjeessa todetaan, työnantajan maksamat kuolemanvaravakuutuksen maksut eivät muodostaisi palkkaa työntekijälle.

Kuolemanvaravakuutuksen perusteella maksettavan korvauksen verokohtelusta

Edellä käsitellyn korjauksen lisäksi selkiyttäisimme ohjeessa eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella maksetun korvauksen verokäsittelyä eriyttämällä ohjeeseen erillisinä kohtina tällaisen korvauksen tuloverokohtelun ja perintöverokohtelun, sekä lisäämällä ohjeeseen maininnan ennen 18.9.2009 otettujen vakuutusten verokohtelusta. Näitä korvauksia on käsitelty hyvin esimerkiksi Verohallinnon ohjeessa ”Pitkäaikaissäätämissopimuksen ja vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotus” (Diaarinumero 361/32/2010), kohdan 10.3. mukaiset taulukot.

Tältä osin tulee huomioida, että perintöverotuksessa vielä vuoden loppuun sovellettavaa ns. vapaaosaa (35.000 euroa, tai lesken osalta puolet) ei sovelleta sellaisenaan maksettavaan vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen liittyvään kuolemanvaravakuutuskorvaukseen, vaan vapaaosaa sovelletaan vasta mahdollisesti eläkevakuutuksen säästösumman ylittävään osaan. Ks. tältä osin Perintö ja lahjaverolain 7 a § ja mainittu ohje: diaarinumero 361/32/2010, kohta 10.3.).

3 Eri aikoina otettujen yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeiät ja maksamisaikataulu

Uudessa ohjeluonnoksessa ei ole käsitelty lainkaan ennen 18.9.2009 otettujen yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeiä tai takaisinmaksuaikaa (ohjeluonnoksen kohdat 2.1.3 ja 2.1.4). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei 10 vuoden vähimmäiseläkeaikaa tai tuloverolain 54 d §:n mukaista eläkeikätaulukkoa sovelleta ennen 18.9.2009 otettuihin eläkevakuutuksiin, vaan näihin eläkevakuutuksiin sovelletaan edelleen vuonna 2009 muutetun TVL 68 §:n siirtymäsäännöksiä.

Eri aikoina otettujen eläkkeiden eläkeiät

Edellä kuvattujen siirtymäsäännösten mukaan ”tämän lain 68 §:n 2 momenttia sovelletaan 18 päivänä syyskuuta 2009 ja sen jälkeen otettaviin vakuutuksiin. Viimeistään 17 päivänä syyskuuta 2009 työnantajan työntekijälle ottamaan vakuutukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.” TVL 68 §:ää ei ole muutettu siirtymäsäännösten asettamisen jälkeen ja näin ollen työnantajan ennen 18.9.2009 ottamiin eläkevakuutuksiin tulee yhä soveltaa maksujen verovapauden osalta vanhoja ehtoja (ks. tältä osin Laki tuloverolain muuttamisesta 1741/2009 ja siirtymäsäännökset 68 §:n osalta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20091741>). Vastaavia siirtymäsäännöksiä on sisällytetty myös aiemmin tuloverolain 54 d §:n osalta tapahtuneisiin muutoksiin.

Edellä esitetyn perusteella, koska vanhoihin ennen 18.9.2009 otettuihin eläkevakuutuksiin sovelletaan omia sääntöjään, tulisi voimassa olevan ohjeen mukainen taulukko ohjeen kohdasta 1 ottaa mukaan uuden ohjeen kohtaan 2.1.3. Tämän taulukon mukaan:

- Jos vakuutus on otettu viimeistään 30.9.1992 on eläkeikä 55 vuotta
- Jos vakuutus on otettu 1.10.1992–23.6.1999, eläkeikä on 58 vuotta
- Jos vakuutus on otettu 24.6.1999–5.5.2004, eläkeikä on 60 vuotta
- Jos vakuutus on otettu 6.5.2004–17.9.2009, eläkeikä on 62 vuotta

Vasta 18.9.2009- 31.12.2012 otetuissa vakuutuksissa tulee sovellettavaksi uuden ohjeluonnoksen sivulla 4 oleva vasemmanpuoleinen taulukko ja tämän jälkeen otettuihin vakuutuksiin sovelletaan sivulla 4 olevaa oikean puoleista taulukkoa.

Tähän liittyen esimerkiksi ohjeluonnoksen sivulla 4 todetaan, että ennen vuotta 2013 tehdyissä eläkesopimuksissa eläkeikä määräytyisi syntymäajan mukaan. Korjaisimme tätä kohtaa siten, että ”ennen 18.9.2009 tehdyissä eläkesopimuksissa eläkeikä määräytyy eläkevakuutuksen ottamisajankohdan mukaan ja tämän jälkeen syntymävuoden mukaisesti ohjeen kohdan 2.1.3 taulukkojen mukaisesti”. Sivulla 11 ja 12 olevaa liitettä 1 tulisi myös päivittää vastaavasti yksilöllisten eläkevakuutusten eläkeikien osalta.

Eläkkeen takaisinmaksuajasta

Edellä mainittujen siirtymäsäännösten perusteella takaisinmaksuajan (eläkeikä) tulee olla vähintään kaksi vuotta niissä yksilöllisissä eläkevakuutuksissa, jotka on otettu ennen 18.9.2009 (ohjeessa mainittua 10 vuoden aikarajaa sovelletaan vasta tämän jälkeen otettuihin eläkevakuutuksiin). Tämän lisäksi nykyiset säännökset eläkkeen tasaisesta jaksottamisesta (TVL 54 d §:n 4 momentti) eivät koske näitä ennen 18.9.2009 otettuja eläkevakuutuksia, vaan eläkkeen noston etu –ja takapainotteisuudesta ei ole aiempien eläkkeiden osalta säädetty mitään. Ohjeen kohtaan 2.1.4 tulisi siis korjata tältä osin ja sisällyttää ohjeeseen maininta siitä, että nykyisiä TVL 54 d §:n 4 momentin mukaisia rajoituksia ei sovelleta vanhoihin ennen 18.9.2009 otettuihin vakuutuksiin, vaan näihin sovelletaan ainoastaan 2 vuoden eläkkeen noston aikarajaa.

4 Erityisesti työsuhteen päättymisen vuoksi maksettavista korvauksista

Sekä ohjeluonnoksen kohdassa 2.1.6 (sivu 5), että kohdassa 3.1.5 (sivu 10) käsitellään työ- ja virkasuhteen päättymiseen liittyvää korvausta ja eläkevakuutusta osana tätä. Ohjeessa todetaan, että ”Vakuutukseen maksettu suoritus, joka liittyy työ- tai virkasuhteen päättymiseen on **korvausta työsuhteen päättymisen vuoksi saamatta jääneestä palkasta**. Tällä perusteella edellä kuvatut tilanteet eivät koske työsuhteen päättymistilanteita.” Käytännössä siis Verohallinto tulkitsee työsuhteen päättymisen yhteydessä työnantajan maksamien vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen muodostavan aina työntekijälle palkkatuloa riippumatta olosuhteista.

Tämä on mielestämme virheellinen näkemys, eikä työnantajan maksamien vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen voida tulkita aina automaattisesti muodostavan työntekijälle palkkatuloa, kun vakuutusmaksuja on maksettu työsuhteen päättymisen yhteydessä. Oikeampi lähestymistapa olisi todeta, että työsuhteen perusteella maksettuihin vakuutusmaksuihin voi liittyä tilanteita, joissa vakuutus on otettu palkan vaihtoehtona.

Yleisesti todettakoon, että työsuhteen päättymisen johdosta maksettavat muut kuin lakisääteiset palkkasuoritukset usein eivät ole korvausta saamatta jääneestä palkasta, vaan nimenomaan työsuhteen päättymisestä. Tätä voidaan perustella myös sillä seikalla, että esimerkiksi kaikki irtisanomiskorvaukset eivät muodosta lakisääteisen työeläkkeen perusteena olevaa tuloa. Lähtökohtana on pidettävä, sitä, että esimerkiksi työsuhteen päättymisen johdosta maksettavat kertakorvaukset muodostavat eläkkeen perusteena olevaa työansiota vain siltä osin kuin suoritus on tosiasiasa vastiketta tehdystä työstä. Esimerkiksi vain jos työsuhteen päättymisen yhteydessä tehdyssä sopimuksessa nimenomaisesti eritellään työansiot (esim. maksamatta olevat palkkasaatavat ja ylityökorvaukset), ne otetaan huomioon eläkkeen perusteena olevassa työansioissa (ks. https://www.tyoelakelakipalvelu.fi/telp-publishing/vepa/document.faces?document_id=303207).

Tämän lisäksi painoarvoa asiassa olisi annettava ainakin sille, toimiiko työnantaja yksipuolisesti tehdessään suorituksia tällaiseen eläkejärjestelyyn. Esimerkiksi mikäli tilanteessa, jossa irtisanomiseen liittyvää nimenomaista palkkasuoritusta maksettaessa suoritus maksetaan työntekijän valinnasta palkan sijasta eläkevakuutusmaksuna, voitaneen todeta eläkevakuutusmaksun maksetun palkan vaihtoehtona.

Yleisesti on myös todettava, että tämä Verohallinnon tulkinnallinen näkemys voi johtaa täysin kohtuuttomiin lopputuloksiin irtisanotun työntekijän puolesta, mikäli irtisanomisen ja palkanmaksun loppumisen lisäksi myös maksetuista lisäeläkemaksuista perittäisiin vielä korkeaa veroa.

5 Palkanmaksun korvaamisesta ja peitelystä osingonjaosta

Ohjeluonnoksen kohdassa 2.1.6. sekä 3.1.5 on omaksuttu aiempaan ohjeeseen nähden erilainen sanavalinta. Aiemman ohjeen mukainen ”jos vakuutuksen ottamisella korvataan palkanmaksua” on muutettu muotoon ...”korvataan palkankorotus.” Mielestämme vanha sanamuoto oli selkeämpi tässä yhteydessä. Oikeuskäytännössä vakuutusmaksuja on katsottu palkaksi, jos erääntyneitä palkkoja tai tulospalkkoja on maksettu vakuutukseen siten, että työntekijällä on valintaoikeus palkan ja vakuutusmaksun välillä (disponointioikeus). Palkankorotus laajentaa ja hämärtää tätä

tulkintaa, koska palkankorotuksessa ei ole kyse eräänntyneistä etuuksista ja lähtökohtaisesti on työnantajan vallassa päättää yksipuolisesti palkankorotuksista.

Tähän liittyen pidämme esimerkkiä 4 (sivu 5) hyvänä lisäyksenä ohjeeseen, mutta muuttaisimme sanamuotoilua vähän, koska käytännössä työnantaja harvoin voi yksipuolisesti päättää jo toteutuneiden tulospalkkojen maksutavasta (ellei tätä ole jotenkin erikseen kirjattu tulospalkkausohjelmaan). Esimerkin voisi kirjoittaa siten, että ”Työnantaja on yksipuolisesti päättänyt **muuttaa tulospalkkajärjestelmää siten, että osa tulevista palkkioista sijoitetaan vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen**. Vakuutusmaksut ovat verovapaata tuloa...”.

Ohjeluonnoksen kohdassa 3.1.2 tarkennetaan viimeisessä kappaleessa osakastyöntekijöiden osalta edellytyksiä kollektiiviselle ryhmähenkivakuutukselle. Ohjeen kyseisessä kohdassa mainitaan, ettei kollektiivisuuden edellytyksenä olisi se, että osakkaan pitäisi nostaa työstään palkkaa (s. 8, toinen kappale). Kuitenkin kohdan viimeisessä kappaleessa todetaan, että vakuutus voidaan katsoa otetun osakkuusaseman perusteella, kun joku vakuutetun ryhmän jäsenistä voi jäädä eläkkeelle hyvin pian vakuutuksen ottamisen jälkeen ja **tällaisen henkilön vakuutusmaksut ovat huomattavan suuria suhteessa hänelle yhtiöstä** maksettuun palkkaan tai osinkoihin. Ohjeistus muodostuu mielestämme palkan osalta ristiriitaiseksi. Mielestämme myöskään korkeaa ikää (ryhmän jäsenen eläkkeelle jäämismahdollisuus pian vakuutuksen ottamisen jälkeen) ei ole perusteltua nostaa yhdeksi riskitekijäksi peitellyn osingonjaon suhteen. Kohdassa tulisikin mielestämme korostaa enemmänkin tilannekohtaista kokonaisarviointia ja esimerkin voisikin kirjoittaa vaikkapa seuraavaan muotoon: ”Jos vakuutettava ryhmä koostuu vain osakastyöntekijöistä tai heidän lähipiiriinsä kuuluvista henkilöistä, vakuutus voidaan katsoa otetun osakasaseman perusteella esimerkiksi silloin kun ryhmän kollektiivisuus on kokonaisuutena arvioiden keinotekoinen ja pääosakkaalle kohdistuva.”

Ohjeluonnoksen kohdan 3.1.3 mukaan (s. 8 viimeinen kappale) jos vakuutusmaksu on kytketty YEL-työtuloon ja jos vakuutusmaksu määritellään vuosittaisen YEL-työtulon perusteella ja YEL-työtulon määrää nostetaan huomattavasti ennen vakuutuksen ottamista tai sen jälkeen, tulee arvioitavaksi, onko vakuutus otettu osakasaseman perusteella ja ovatko vakuutusmaksut osakastyöntekijän palkkaa tai peiteltyä osinkoa. Asiassa tulisi käsityksemme mukaan huomioida se, että YEL-työtulo ei ole sellainen asia, joka yksipuolisen ilmoituksen perusteella tai keinotekoisesti voidaan vain muuttaa, vaan muutoksen tulee perustua tosiseikkoihin ja eläkeyhtiö myös varmistaa sen, että muutos on perusteltu (YEL 112 §). Ohjeluonnos on tältä osin hyvin tulkinnanvarainen, ja tulisi tarkentaa milloin edellä mainitussa tilanteessa maksu olisi palkkaa tai mahdollisesti peiteltyä osinkoa.

6 Esimerkeistä

Ohjeluonnoksessa on paljon esimerkkejä, mutta pohdimme, voisiko esimerkkejä tältä osin olla vielä lisää. Tämä olisi mielestämme perusteltua, koska esimerkit konkretisoivat ja selkiyttävät kuitenkin merkittävästi ohjeen sisältöä. Olemme tässä kohdassa käsitelleet joitakin mahdollisia lisäesimerkkejä, jotka mielestämme voisivat selkiyttää ohjetta.

Esimerkit koskien kollektiivista jakoperustetta (ohjeluonnoksen kohta 3.1.3)

Ohjeluonnoksen kohdasta 3.1.3, 5. kappaleessa, jossa käsitellään yhtäläistä vakuutusmaksun jakomallia, on vanhaan ohjeeseen nähden poistettu lause ”tai muu kollektiivinen jakomalli”. Tämä lause olisi hyvä edelleen pitää mukana, koska on myös muita kollektiivisia jakomalleja, kuten ohjeen esimerkin 8. eläketavoitteiden suhteessa - jakomalli. Tältä osin myös ehdottaisimme ohjeeseen joitakin selkiyttäviä esimerkkejä lisää:

Esimerkki 1 -Maksuperusteinen lisäeläke

Asianajotoimintaa harjoittava yritys on ottanut ryhmälle ”lakimiehet” ryhmäeläkkeen, jossa eläkeikä on 64 vuotta. Yritys päättää vakuutusmaksun määrän tuloksensa perusteella vuosittain. Vakuutusmaksu kohdistetaan ryhmän työntekijöiden kesken kunkin lakimiehen laskutettujen tuntien perusteella. Esimerkiksi 20 000 euron vakuutusmaksu kohdistetaan kolmelle lakimiehelle seuraavasti:

lakimies A: laskutettavat tunnit keskimäärin 120 tuntia kuukaudessa =
kohdistetaan $120/300 \times 20\,000 = 8\,000$ €

lakimies B: laskutettavat tunnit keskimäärin 90 tuntia kuukaudessa=
kohdistetaan $90/300 \times 20\,000 = 6\,000$ €

lakimies C: laskutettavat tunnit keskimäärin 80 tuntia kuukaudessa =
kohdistetaan $80/300 \times 20\,000 = 5\,333$ €.

Esimerkki 2 - Maksuperusteinen lisäeläke

B to B myyntiä harjoittava yritys on ottanut ryhmälle ”yritysmyyjät” ryhmäeläkkeen, jossa eläkeikä on 63 vuotta. Yritys päättää vakuutusmaksun määrän tuloksensa perusteella vuosittain. Ryhmässä työskentelevien palkkaus koostuu kiinteästä peruspalkasta sekä henkilökohtaiseen myyntiin perustuvasta myyntipalkasta, jonka osuus on noin 46–60 prosenttia henkilön kokonaispalkasta. Vakuutusmaksu kohdistetaan ryhmän työntekijöiden kesken heille vuosittain maksettujen työsuoritusperusteisten palkanosien, eli myyntipalkan, suhteessa.

Esimerkki hahmottamaan osakkaan palkkakäsitettä vakuutusmaksujen jaossa (ohjeluonnoksen kohta 3.1.3)

Lisäisimme ohjeen kohtaan 3.1.3 maininnan siitä, että esimerkiksi osakastyöntekijöiden osalta vakuutusmaksun jakoperusteena voi olla myös muu seikka kuin palkkatulo, kuten esimerkiksi osinkotulo, mikäli tämä vastaa osakkaan tosiasiallista työpanosta yhtiön hyväksi.

Tältä osin myös seuraava esimerkki voi avata asiaa:

Maksuperusteinen lisäeläke

Sähköurakointia harjoittava yritys on ottanut sähkömiehille ryhmäeläkkeen, jossa eläkeikä on 60 vuotta. Yritys päättää vakuutusmaksun määrän tuloksensa perusteella vuosittain. Vakuutusmaksu kohdistetaan ryhmän työntekijöiden kesken palkkojen suhteessa. Yrityksessä työskentelevien osakkaiden osalta käytetään sitä palkkakäsitettä, joka vastaa osakkaan **tosiasiallista työpanosta** yrityksessä. Tässä tapauksessa käytetään joustavasti palkkaa, YEL-tuloa ja osinkotuloa määrittämään vakuutusmaksun jakoperustetta

työntekijöiden välillä. Esimerkiksi 50 000 euron vakuutusmaksu voitaisiin tällöin kohdistaa vakuutetuille seuraavasti:

1. osakastyöntekijä, jolla YEL 25 000, ei nosta palkkaa, nostaa osinkoa keskimäärin **37 000** euroa vuodessa, kohdistetaan $37\,000 / 131\,000 = 14\,122$ €
2. osakastyöntekijä, jolla YEL **35 000**, nostaa palkkaa 25 000, nostaa osinkoa keskimäärin 15 000 euroa vuodessa, kohdistetaan $35\,000 / 131\,000 = 13\,358$ €
3. ei osakas työntekijä, palkka **34 000**, kohdistetaan $34\,000 / 131\,000 = 12\,977$ €
4. ei osakas työntekijä, palkka **25 000**, kohdistetaan $25\,000 / 131\,000 = 9\,541$ €

Esimerkki joustavasta eläkeiästä (ohjeluonnoksen kohta 3.1.4)

Hoiva- ja kodinhoitopalveluja tarjoava yritys on ottanut työntekijöilleen ryhmäeläkkeen. Yritys päättää vakuutusmaksun määrän tuloksensa perusteella vuosittain. Vakuutusmaksu kohdistetaan tasan vakuutettujen kesken. Ryhmäeläkkeen eläkeikä on joustava siten, että vakuutetulla on oikeus jäädä lisäeläkkeelle aikaisintaan viisi vuotta ennen työeläkelainsäädännön mukaista syntymävuoden perusteella määräytyvää alinta eläkeikää. Vakuutusmaksuja maksetaan niin kauan kuin vakuutettu työskentelee yrityksessä, kuitenkin enintään työeläkelainsäädännön mukaiseen alimpaan eläkeikään saakka. Eläkeikä määräytyy kaikille vakuutetuille yhtäläisin perustein. Lisäeläkkeen eläkeikä määräytyy seuraavasti:

Työntekijä A, syntynyt vuonna 1952, joustava eläkeikä välillä 58v 0kk – 63v 0kk
Työntekijä B, syntynyt vuonna 1959, joustava eläkeikä välillä 59v 3kk – 64v 3kk
Työntekijä C, syntynyt vuonna 1966, joustava eläkeikä välillä 60v 3kk – 65v 3kk
Työntekijä D, syntynyt vuonna 1975, joustava eläkeikä välillä 61v 2kk – 66v 2kk
Työntekijä E, syntynyt vuonna 1977, joustava eläkeikä välillä 61v 4kk – 66v 4kk.

7 Muita huomioita

Ohjeluonnoksen kohdassa 3.1.4 (sivu 9) todetaan kollektiivisen eläkevakuutuksen osalta, että ”tuloverolaisissa ei ole määritelty alinta vanhuuseläkkeen alkamisikää jos työnantaja maksaa koko vakuutusmaksun”. Aiemmassa ohjeessa katsottiin tältä osin, että *kollektiivisten eläkevakuutusten osalta tulee soveltaa TEL-lisäetukartan mukaista 55 vuoden alinta ikärajaa sekä 66 %:n eläkkeen enimmäistasoa vakiintuneista ansioista*. Uudessa ohjeluonnoksessa ei viitata enää tähän. Käytännössä kollektiivisten eläkevakuutusten osalta on kuitenkin sovellettu 55 vuoden alkamisikärajaa. Tällä

perusteella lisäisimme ohjeeseen tältä osin maininnan siitä, että, ”Käytännössä kollektiivisten eläkevakuutusten osalta on sovellettu 55 vuoden alkamisikärajaa”.

Ohjeet koskien vuosi-ilmoittamista on otettu uudesta ohjeesta pois. Näkisimme, että uuteen ohjeeseen olisi hyvä sisällyttää myös vuosi-ilmoittamista koskeva osio. Esimerkiksi ohjeessa voisi olla maininta vuosi-ilmoittamisesta sekä linkki tältä osin relevanttiin ohjeistukseen.

Ohjeluonnoksen kohdan 2.2 ensimmäisessä lauseessa todetaan, että "eläkevakuutus voidaan irtisanoa (takaisinostaa)". Irtisanominen ja takaisinosto eivät sinänsä ole synonyymejä, vaan käytännössä irtisanomisen (vakuutuslakia 12 §) vuoksi vakuutuksenottajalle voi syntyä oikeus takaisinostoon (vakuutuslakia 13 §). Selkiyttäisimme tätä kohtaa esim. seuraavasti ”eläkevakuutus voidaan irtisanoa ja tätä kautta voi syntyä oikeus takaisinostoon”.

Myös ohjeluonnoksen kohdassa 2.2 viimeisen kappaleen lopussa todetaan, että vakuutuksen irtisanomisen yhteydessä maksettu takaisinostoarvo on työntekijälle maksettaessa tai ohjattaessa palkkaa. Verohallinnon ohjeessa Eläketulojen verotus kansainvälisissä tilanteissa (20.11.2015, diaarinumero A89/200/2015), kohdassa 5.7 todetaan, että palautettaessa työntekijälle työnantajan tai työntekijän vakuutusmaksuja ei palautettavaa määrää katsota nimenomaisesti palkaksi vaan ansiotuloksi. Ohjeet ovat tältä osin keskenään ristiriidassa.

Ohjeluonnoksen kohdassa 3.1.2 kolmannessa kappaleessa käydään läpi ryhmäeläkkeiden osalta konserniratkaisuja. Konserneja käsitellään ohjeluonnoksessa sinänsä melko lyhyesti, vaikka kyse on hyvin tärkeästä seikasta. Lisäisimme tähän osioon vielä selkiytykseksi maininnan siitä, että ”Vaikka ryhmän muodostaisivat saman konsernin eri yhtiöiden työntekijät, tarkastellaan edelleen kollektiivisen eläkevakuutuksen verovapauden edellytyksenä ryhmää kokonaisuutena, eli vakuutettavan ryhmän tulee olla edellä kuvatusti muodostettu objektiivisin perustein. Vakuutuksen ei tällöin tarvitse myöskään kohdistua kaikkiin konserniyhtiöihin.”

Ohjeluonnoksen kohdassa 3.2 (vakuutetun kieltäytymisoikeus) kerrotaan nykyisen ohjeen tapaan, että yksittäinen vakuutettu voi kieltäytyä vakuutuksesta. Ohjeen mukaan kieltäytymiselle on oltava kuitenkin perusteltu syy ja tällainen syy voi olla esim. se, että järjestelyyn lisätään työntekijän maksuosuus. Ohje jää kokonaisuutena tältä osin vaikeaselkoiseksi ja selkiyttäisimme ohjetta tältä osin lisäämällä siihen esimerkiksi seuraavan maininnan: ”Mikäli ryhmänmäärityksessä kollektiivisen eläkevakuutuksen ryhmän ehdot täyttävien henkilöiden kieltäytymiselle ei löydy objektiivisesti kokonaisuutta arvioiden hyväksyttäviä perusteluja ja heidän kieltäytymisensä ei vaikuta aidolta, on mahdollista, ettei vakuutusta voida pitää TVL 96 a §:n 2 momentin mukaisena kollektiivisena eläkevakuutuksena. Tällöin vakuutusmaksut muodostavat työntekijöille palkkaa, mikäli myöskään yksilöllisen eläkevakuutuksen edellytykset maksujen verovapaudelle eivät täyty. Kyse on kuitenkin tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta.”

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi